

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

71. Quis emisit votum mittendi ad domum Lauretanam Calicem aureum, quem postea misit cum persona fidei, sed per viam à latronibus furatus est, quæritur, an vovens teneatur adhuc adimplere votum? Ex ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

2. Veram ego absolute existimo, omnia vota personalia, realia, & mixta tam in saeculo, quam in nouitatu emissa extinguuntur per solemne Religionis votum; & ideo existimo non solum peregrinationis Terrae Sanctae computari in professionis votum quoad peregrinationem, sed etiam contra Naldum, quoad id quod proiens vult dare in subsidium dicte Terrae Sanctae, & ita docent Suar. de Relig. tom. 3. l. 6. c. 14. n. 5. Miranda in man. Pralat. tom. 5. q. 2. s. art. 7. & Sanchez in sum. tom. 2. lib. 5. c. 5. n. 50. Et ratio est, quia tale votum licet quoad expensas sit votum reale, per professionem vniuersa vota realia commutatur, vt tenent communiter Doctores, quos citat Sanchez loc. cit. n. 43. quidquid in contrarium asserant Paludanus in 4. dist. 38. q. 4. art. 1. concl. 5. & art. 2. n. 33. concl. 4. D. Antoninus part. 2. tit. 1. l. 6. c. 2. §. 8. no. 2. & Tabiena de votum 4. in fine. Ergo, &c. Nec valet dicere, quod illud votum est Pontifici reseruatam nam similiter est reseruatam votum peregrinationis Hierosolymitanae, & tamen commutatur, & extinguitur in professione, vt patet ex cap. scripturae, de voto, & asserunt communiter Doctores. Ergo, &c.

3. Notandum est etiam hic obiter, omnia supradicta procedere etiam in iuramentis siue personalibus, siue realibus soli Deo emissis, quia votis aequiparantur, & per ea ius tertij non acquiritur. Secus vero si iuramentum esset homini praestitum, & ab eo acceptatum, quia ratione iuris tertij acquisiti, in melius commutari non potest, ac proinde neque in Religionis professione. Ita Sanchez ubi supra nu. 44. & tom. 1. lib. 3. c. 21. n. 3. & alij.

RESOL. LXX.

An votum, vel iuramentum factum alicui Ecclesiae, vel pauperi, post eorum acceptationem possint auctoritate Episcopi, vel propria in melius commutari? Et quid ante acceptationem in praedictis casibus? Ex p. 6. tr. 6. & Misc. 1. Ref. 61.

Sup hoc lege doctrinam Ref. annor. seq.

§. 1. Negatiue respondet Sanchez in summa, tom. 1. lib. 4. c. 41. n. 13. firmans post acceptationem Rectoris Ecclesiae, aut pauperis, cui verba voti & iuramenti diriguntur, non posse huiusmodi vota & iuramenta in melius commutari: quia tunc votum transit in contractum, & acquiritur ius illi tertio acceptanti, quod ipso inuito remitti nequit. Et hanc opinionem ego etiam teneo.

2. Non desinam tamen adnotare affirmatiuam sententiam tanquam probabilem admittere Fagundez in Praecepta Decalogi, tom. 1. lib. 2. c. 49. n. 11. quia vota & iuramenta promissoria propter Deum facta, etsi dirigantur ad peculiarem Ecclesiam, & pauperem; & a Rectore Ecclesiae, vel ab ipso paupere acceptentur, vltimate in Deum, propter quem fiunt, diriguntur. In quolibet enim iuramento & voto huius qualitatis duplex finis inuenitur: alter est finis cuius, id est, cuius gratia fiunt; alter finis cui; id est, cui aliquid consequitur. Cum autem finis cuius, semper sit in omnibus promissionibus principalis finis, & finis cui sit minus principalis; & sequitur vt in commutationibus ratio praecipue illius, & non istius habeatur; nam accessorium sequitur principale: & finis cuius, est principalis, finis cui, accessorius. Secundo, quia quando vouentes, aut iuramento promittentes aliquid Ecclesiae, vel pauperi particulari, propter Deum voto, vel iuramento promittunt, dirigunt suam specialem intentionem ad hunc determinatum pauperem, & ad hanc specialem Ecclesiam; dirigunt illam propter Deum: & sic tota ratio ipsius promissionis & directionis est Deus, vel Sanctus, propter quem promissio fit; & per accidens est, quod Praelatus, vel Curatus loci pij, vel hic nu-

mero pauper, scilicet Antonius, ad quem promissio fit, & utilitas promissionis spectat, ius aliquod post acceptationem acquirat: quia acquisitio huius iuris semper sit dependenter a beneplacito Dei, propter quem, tanquam propter finem principalem promissio voti & iuramenti fit. Vnde cum Deus suum maius obsequium semper habeat gratius, clarum manet posse vouentes & iurantes hac vota & iuramenta etiam post acceptationem sua propria auctoritate in melius commutare: & facta hac commutatione non poterunt illi; ad quos utilitas voti, & iuramenti spectabat, officium iudicis implorare, vt vouentes & iurantes ad exonerandam conscientiam suam cogat; & si implerent, & constet iudici vota & iuramenta in melius reuera fuisse commutata, ad nihilum poterit iudex ipsos vouentes & iurantes obligare; quia iam obligationi suae satisfecerunt.

3. Notandum est etiam hic obiter contra Azorium tom. 1. lib. 1. c. 19. q. 12. & alios penes ipsum, non solum Episcopum, sed etiam vouentem ac iuramentum sua propria auctoritate sua vota & iuramenta non solum incerta Ecclesiae, & indeterminata pauperi facta, sed etiam certa aut determinata, in melius commutare, & rem promissam dare alteri Ecclesiae pauperi, aut pauperi egentiori ante acceptationem Rectoris Ecclesiae, aut ipsius pauperis absentis. Ita Ioannes Viggers de iust. & iur. tract. 8. c. 4. dub. 20. n. 12. & alij penes ipsum. Et ratio est, quia multo probabilius est non acquiri ius pauperibus Ecclesiis, & locis pijs ad promissiones & donationes ipsis factas, donec acceptet, iustissime & doctissime probat Sanchez lib. 1. de matrim. disp. 6. n. 16. debet enim hac acceptatio fieri modo humano, vt fiat accommodata ad vltimum hominum. Deinde; quia cum huiusmodi vota fiant principaliter Deo, & in eius honorem, obligatio ipsi acquiritur, & ipse est proprie loquendo creditor; & Ecclesiae, pauperi tantum designantur, vt materia, & obiectum, circa quoniam Religionis cultus est Deo exhibendus: Deus autem semper gratius habet id, quod euidenter est melius, & ex his responsum manet ad fundamenta contrariae opinionis. Vide Doctores, quos ego ipse citavi in part. 1. tract. 11. resol. 47.

RESOL. LXXI.

Quis emisit votum mittendi ad domum Laurentianam Calicem aureum, quem postea misit cum persona fidelis, sed per viam a latronibus furatus est; quare, an vouens teneatur adhuc adimplere votum? Ex quo inferitur, quod si quis debitor satisfactus tradendo solutionem personae fidelis, vel Confessarius, vel alteri, et eam Domino restituat, qui tamen de facto non restituit, vel quia eam consumpsit, vel quia casu perierit apud ipsum. Et alij diuersi casus adducuntur pro firmanda doctrina harum difficultatum. Ex p. 10. tr. 16. & Misc. 6. Ref. 57.

§. 1. ET affirmatiue responderunt aliqui; quia Calix aureus cum furatus fuit, erat sub dominio vouentis: Et ideo ad confirmationem huius sententiae adducam doctrinam, quam tenent Doctores, quando debitor mittit per nuncium pecuniam, v. g. aliquid debitam: Sic itaque asserit Galparus Hurtadus in iust. & iur. disp. 7. diff. 8. Si vero res debita non sit sub dominio creditoris, sed debitoris, qualiter est res debita ex mutuo, aut ratione damnificationis, tunc debitor non manet liber ab obligatione restitutionis, si res illa per tertiam personam missa (quoniam per Confessarium) non electam a creditore non pertinet ad ipsum creditorem, siue quia tertia illa pertinet

na nam sibi retinet, siue quia ipsi surripitur, siue quia aliter perit; quia ex vna parte domino perit, & ex altera perit absque culpa creditoris, vt supponimus. Eadem est, quando res que mittitur creditori est sub dominio ipsius creditoris, si fuit iniuste ablata, vel retenta (nisi alias res illa erat absque iniustitia alterius apud dominum peritura) quia tunc debitor non satisfacit, nisi res illa perueniat ad dominum, quia aliter inaequalitatem iniusta oblatione, vel retentione factam non reducit ad aequalitatem nisi alias res illa erat absque iniustitia alterius apud dominum peritura. Ex his possit quis dicere, quod volens in casu nostro extaret debitor Calicis aurei domui Lauretanae; ergo cum dum furatus fuit erat in suo dominio, teneatur adhuc adimplere dictum debitum ex superius dictis.

2. Sed his non obstantibus tunc ego probabiliter negatiuae sententiae adhaesi, nec vllum pro me habebam Auctorem; nunc vero inuenio Patrem Tancredi qui in simili casu, de Religione, tract. 1. lib. 2. d. 13. quest. 1. numero 32. asserit: Denique placet hic obiter notare casum curiosum, de quo interrogatus fui à viro docto, & amicissimo nostrae Societ. nimirum, an Caius qui accipit quandam pecuniam summam à Titio, vt satisfaceret eius obligationi iuratae de facienda elemosyna cuidam Ecclesiae, teneatur vi iuramenti pecuniam illam dare, si inculpabiliter amisit, v. g. deiecit e etumena. Respondi negat, quia oblatio iuramenti est personalis, vt dictum est, nec Caius teneatur alia ratione ad satisfaciendum Ecclesiae de propria pecunia, cum non teneatur nec ratione rei acceptae, vt patet; nec iniustitia acceptationis (suppono enim hunc Caium non habere ex officio pretio accepto hanc pecuniam transferendi.) Nec etiam Titius teneatur iterum dare aliam summam pecuniam, Ecclesiae, quia per primam solutionem iam satisfacit suae obligationi, non enim censendus est (nisi expresse constet de eius voluntate) quod voluerit omnino vt illa Ecclesia talem pecuniam haberet, quod verum puto, quamuis Titius iurans aliquam commiserit negligentiam in tradendo pecuniam Caio, quem sciebat non esse adeo cautum, quia haec non sunt amare tractanda, cum à libera voluntate pendeant, arg. de cap. licet de voto. Haec Tancredi; quae omnia procedunt in casu nostro, nam eadem obligatio oritur ex iuramento, & ex voto.

3. Ad doctrinam superius allatam ex Hurtado, & aliis. Respondeo, Primò, non posse applicari in casu nostro, est enim dispar ratio inter obligationem voti, & obligationem debitoris ex iniustitia. Respondeo secundò contra Hurtadam, & alios, non esse improbabile, vt tenet Lessius de Inst. lib. 2. c. 16. dub. 6. in fin. Trullenchia Decal. tom. 2. lib. 7. c. 14. d. 11. n. 11. & alij, quòd debitor satisfaciat tradendo solutionem personae fideli, vt Confessario; vel alteri, vt eam domino restituat; qui tamen de facto non restituit, vel quia eam consumpsit, vel quia casu perit apud ipsum. Et ita tenet Scotus in 4. dist. 15. qu. 2. art. 4. Gabriel ibid. qu. 1. art. 4. cum aliis.

4. Probatum primò, quia nec fur, nec debitor per se ipsos immediate teneatur restitutionem facere, sed sufficit, quòd faciant per alios prudentes, & fideles viros, sed in hoc casu fecit quantum potuit, & prudenter egit, eam personae fideli tradendo; ergo deobligatus manet. Secundò, quia is, qui illam tradendam, & restituendam accipit: implet se obligat ad aliam domino tradendam, & consequenter alterum deobligauit; & si non restituit, manet obligatus ad restitutionem; quare, si fur, aut debitor, qui illam restituendam tradidit, non deobligatur, & ad restitutionem teneatur, sequeretur, quod dominus redderetur melioris conditionis propter furtum, cum in hoc casu dicitur

Tom. VIII.

restitutiones eis essent faciendae: ar hoc nemo dicit; ergo intentum. Tertio, quia si debitor, & fur ex consensu domini, creditoris expressò rem alicui dandam traderent, satisfacerent, quamuis internuntius ille non restituat, sed in nostro casu interuenit consensus tacitus; ergo id sufficit ad illos deobligandos. Maior est certa. Minor probatur ex duplici fundamento. Primò, quia taciti; & expressi eadem est vis, eadem potestas. Secundò, quia quando fur non potest restituere sine propria infamia rem furtiuam; eandem numero; satisfaciit restituendo pretium, & dominus rationabiliter tenetur consentire; sed in presenti casu supponimus, non posse sine periculo infamiae, vel alterius similis restituere per se immediate; ergo tenebatur creditor consentire, vt per alium restituere. Et pro hac opinione facit etiam, quod in Iubilaeis praecipitur certa elemosyna ad comparandas indulgentias, & si quis illam mittat per famulum, & hic eam furetur, quin det pauperibus, lucratur Iubilaeum, positus aliis requisitis, & non videtur obligandus ad nouam aliam elemosynam faciendam, maximè si putabat, seruum esse fidelissimum, & experientia id comperit habebat: ergo similiter non erit obligandus ad nouam restitutionem ille, qui restitutionem tradidit Confessario, aut viro pio, & fideli tradendam creditori, si ipse postea malitia sua eam illi non tradat, sed furetur. Antecedens patet, quia persona, quae ratione necessitatis grauis, vel extremae proximi tenetur dare elemosynam, satisfacit praeepto Charitatis, mittendo illam pauperi per internuntium fidelem, quamuis ex malitia, & iniquitate internuntij illi non detur, de consequentia nemo dubitabit; nam malitia internuntij, non debet nocere domino innocenti, qui facit quantum potuit, & debuit, vt praeepto Charitatis satisfaceret, & indulgentiam lucraretur. Adde, quod ipse internuntius tenetur eam postea pauperi restituere, & idem dicendum videtur quando aliquis tulit excommunicationem pro furto, aut retentione debiti, & latro, vel debitor furtum, & debitum tradidit fideli internuntio, & res non peruenit ad creditorem, fecit enim vnusquisque quantum potuit, & sua diligentia, & voluntas bona exonerandi se ea obligatione, non debet ei nocere; nocet autem profecto, si ad nouam restitutionem obligandus esset.

5. Sed omnia superius dicta à fortiori procedunt in casu nostro, de vouente, qui misit aureum Calicem debitum ex voto Domui Lauretanae cum persona fideli, qui postea casu furatus est à latronibus: ergo dicendum est ad nihil amplius teneri; Quae omnia etiam confirmant resolutionem datam ab amicissimo Patre Tancredi in casu ab ipso superius posito.

RESOL. LXXII.

An qui vouit aliquo die non comedere carnes, toties peccet, quoties illas comedit?

Et an qui ex voto tenetur certa die ieiunare, non toties peccet quoties in illa die comedit carnes?

Et an in comestione carnum in die ieiunij detur paruas materiae?

Et quam sit ista materia parua?

Et quid, quando coqui multa ferula carnis debent praegustare in die ieiunij? Ex p. 10. tract. 14. & Misc. 4. Ref. 34. aliàs 32.

Pro prima diffie. huius tituli in tom. 4. tr. 8. ref. 70. §. Obseruandum, & ibi lege etiã doctrinam ref. 65. per totam, & signanter à jin. 3. & vers. Attamen.

§ 1. Negatiuam sententiam docet Pater Pasqualigus in praxi de Ieiunio, decis. 66. num. 3. & seqq. & pro hac sententia meritò in 3. part. tract. 5. ref. 61. sed, vt bene obseruat Leandrus, de Praecept. Eccl. tract. 5. disp. 2. qu. 39. Ego in dicto loco hanc sententiam

Quae hic est in tom. 4. tr. 6. ref. 66. Sed non ad rem sed melius ibi ad rem in

H tiam